Uarta declinatio hꝫ terminatiões in ntõ duas in us coꝛ. ⁊ in u ꝓdu. Jn us maſculinoꝝ ⁊ femininoꝝ tm̃modo latinoꝝ: vt hic ſenatꝰ huiꝰ ſenatꝰ: hec manꝰ huius manꝰ. Jn u neutroꝝ que oĩa ĩdeclinabilia ſũt in ſingulari numero: vt hoc genu huiꝰ genu: hoc coꝛnu huiꝰ coꝛnu: hoc veru huius veru huic veru: duas võ hꝫ lr̃as terminales. ſ. s ⁊ u. Gtũs quarte declinatiõis eſt ſilis ſuo ntõ: ⁊ deſinit in us ꝓdu. vel iu, u: vt manꝰ: viſus: coꝛnu. Dtũs qr̃te declinatiõis ſingularis numeri fit a gtõ: abiecta s ⁊ addita i: ſed coꝛ. penul. vt huic ſenatui manui. Accuſatiuus qr̃te declinatiõis a ntõ fit: mutata s in m: hunc ſenatũ: hanc manũ. Uocatiuus ſilis eſt ntõ: vt hic ſenatꝰ o ſenatus. Ablatiuus ſingularis a gtõ fit abiecta s: ꝓdu. enĩ u: ſicut in gtõ: huiꝰ manus ab hac manu. De ntõ quarte declinatiõis.

Nominatiuus ⁊ actũs ⁊ vocatiuus plurales in hac declinatiõe ſiles ſũt gtõ ſingulari: vt huiꝰ ſenatꝰ: hi ⁊ hos ⁊ o ſenatꝰ: he idus harũ iduũ ſemꝑ plurale. Gtũs pluralis a ntõ fit ſingulari: abiecta s ⁊ aſſũpta um. coꝛripit enĩ in vtraqꝫ ſyllaba tã in ntõ qꝫ in gtõ plurali: vt hec manꝰ harũ manuũ. Et opoꝛtet ſcire ꝙ in hac declinatiõe oẽs caſus pares habẽt ſyllabas ntõ: excepto dtõ ſingulari: ⁊ gtõ dtõ ⁊ abltõ pluralibꝰ: q̃ vna ſyllaba ſupant ntm̃ ſingularẽ.

De dtõ qr̃te declinationis.

Datiuus ⁊ ablatiuꝰ plurales qr̃te declinatiõis fiũt a ntõ ſingulari: mutata u in i: interpoſita bu: vt hec manus his ⁊ ab his manibꝰ. Quedã tñ ſeruãt u: vel cã differẽtie: vel ſolo vſu: q̃ cõtinent̃ in his v̾ſibꝰ: Eſt ſpecꝰ ⁊ partus poꝛtꝰ lacꝰ ⁊ tribus artꝰ: Arcꝰ acus ſicꝰ quercus ſpecuqꝫ veruqꝫ. Quedã autẽ ex his faciũt in ubus dtm̃ ⁊ ablatiuũ cã differẽtie: vt artꝰ artubꝰ: arcꝰ arcubꝰ: partꝰ partubꝰ. Artibꝰ enĩ ⁊ ꝑtibus: ⁊ arcibus ab arte parte: ⁊ arx arcis arce naſcunt̃: que ſũt tertie declinatiõis: cuiꝰ dtũs ⁊ ablatiuꝰ plurales penul. aliam niſi i coꝛ. habere nõ poſſũt. vñ excipit̃ his ⁊ ab his bobꝰ: in quo penul. ꝓdu. Alia võ ſeruant u in penul. ſolo vſu: nulla cã dr̃e cogẽte. Neutra võ ſingularia in u deſinẽtia ⁊ indecli. aſſumũt a: ⁊ faciũt ntm̃ actm̃ ⁊ vtm̃ plurales: vt coꝛnu coꝛnua: genu genua. Gtũs võ dtũs ⁊ ablatiuꝰ ad ſimilitudinẽ fiũt tã maſculinoꝝ qꝫ femininoꝝ: vt coꝛnuũ gtũs: his ⁊ ab his coꝛnibꝰ. Et ſcias ꝙ in hac declinatione us coꝛ. in ntõ ⁊ vtõ ſingulari: ſꝫ in alijs caſibꝰ ſicut in gtõ ſingulari: vt huiꝰ viſus: in ntõ actõ ⁊ vtõ pluralibꝰ: vt hi hos ⁊ o viſus: ꝓdu. us. ¶ De caſibꝰ q̇nte declina.

Uinta declinaito terminationẽ hꝫ ntĩ vnã es ꝓdu. ⁊ vnã lr̃am terminalẽ. ſ. s. ⁊ ſũt oĩa noĩa q̇nte declinatiõis fe. ge. ⁊ latina: excipit̃ vnũ nomẽ qd̾ eſt dies: qd̾ in ſingulari nũero tã maſ. qꝫ fe. ge. inuenit̃. in plurali nũero ſꝑ maſ. ge. inuenit̃: vt hi dies. Sicut etiã ab eo cõpoſitũ ſꝑ maſ. ge. ẽ: vt hic meridies. Cauſã huiꝰ dixi ſupra in. c. de genere: q̃ſi in ꝑncipio. Gtũs ⁊ dtũs eiuſdẽ declinatõis ſũt ſiles: fiũt enĩ extrema s ntĩ abiecta: ⁊ aſſũpta i: vt hic dies huiꝰ diei huic diei: hec fides huius fidei huic fidei: ⁊ ſeruãt ꝓductionẽ gtĩ: ſi i habeãt penul. in ntõ: vt acies aciei. Si autẽ ꝯſonantẽ habeant añ s: coꝛ. e tã in gtõ qꝫ in dtõ: vt hec fides huiꝰ ⁊ huic fidei: hec plebes huiꝰ et huic plebei. Actũs a ntõ fit: s in m mutata: ⁊ necio coꝛ. e. Nũqꝫ enĩ añ m terminalẽ longa inuenit̃ vocalis vt hũc meridiẽ. Utũs ſilis ẽ ntõ: hic meridies o meridies. Abltũs quoqꝫ fit a noĩatiuo: abiecta s: hic meridies ab hoc meridie. Jnueniũt̃ tñ huiuſcemõi abl̾ õ veteres etiã pro gtõ vſi: vt Uirgiliꝰ in. ij. geoꝛ. Libꝛa die ſõniqꝫ pares vbi fecerit hoꝛas. Die poſuit ꝓ diei: ⁊ ꝓdu. e in abltõ huiꝰ declinatiõis. ¶ Ntũs actũs ⁊ vtũs pluralis ſilis eſt ntõ ſingulari: vt hec res: he ⁊ has res: ⁊ o res. Gtũs pluralis addita ablatiuo ſingulari rum: fit ab hac re haꝝ rerũ. Dtũs quoqꝫ ⁊ abltũs pluralis fiunt ab ablatio ſingulari: adiecta bus: vt ab hac re his ⁊ ab his rebꝰ. Et nota ꝙ noĩa q̇nte declinatiõis nõ ſũt in vſu in gtõ dtõ ⁊ abltõ pluralibꝰ: p̄ter iſta ſeptẽ que in his v̾ſibus ꝯtinent̃. Noĩa ſũt q̇nte que dãt pluralia ſeptẽ. Eſt res atqꝫ dies acies facies ſpecieſqꝫ. His quoqꝫ maneries addat̃ materieſqꝫ. Jnueniunt̃ etiã quedam alia noĩa q̇nte declinatiõis aliq̃ñ in p̄dictis caſibꝰ apud veteres. vñ in. ij. Machab. c. vij. Noli fruſtra extolli vanis ſpebꝰ. Hic poſſet q̃ri: quare nullũ neutrũ inueniat̃ in q̇nta declinatiõe: nec etiã aliqd̾ adiectiuũ: ſed hoc ſupra in. c. de declinatione ſolutũ eſt.

¶ Tractatꝰ de nomine explicit. De v̾bo incipit.

Uerbũ eſt pars oꝛõnis cũ tꝑibus ⁊ modis ⁊ foꝛmis ſine caſu agẽdi vel patiendi ſignificatiuũ: ſicut dicit Priſ. in principio. viij. li. Uerbo quot accidũt? octo. genꝰ: tempꝰ: modus ſpẽs: figura: ꝯiugatio: ⁊ ꝑſona cũ numeroꝙ quedã verba nõ ꝓferunt̃ natura vel vſu impediente.

Sciendum autẽ quedã inueniri defectiua quoꝛundã ſupradictoꝝ accidentiũ: ⁊ hoc vel nature neceſſitate fieri vel foꝛtune caſu. Ergo neceſſitas nature biꝑtita ẽ: in ſignificatione ⁊ in cõmoditate. i. in ꝯſonãtia elementoꝝ. Sũt enĩ quedã q̃ nõ ſolũ in verbis ſed etiã in alijs ꝑtibus oꝛõnis que ſignificatiõis cã dici nõ debẽt: vel ſi velimꝰ dicere maſculinũ ab eo qd̾ eſt nupta nuptus: vel a puerpera puerperus: oppugnat ipſa rerũ natura ꝓpter ſignificationẽ que ſolis accidit femĩs: niſi figura vel auctoꝛitas intercidat. Figura vt ſi dicã: Bonꝰ animꝰ vxoris mihi nuptꝰ eſt. i. bonũ habẽs animũ: vxoꝛ mihi nupta eſt. Auctoꝛitas vt Plautꝰ in caſſia: Libet carnificꝙ agat ſcire nouũ nuptũ: ꝓ maritũ. Necnon in ꝓnoĩbus ꝑmitiuis q̃ ſunt tertie ꝑſone: ſi velimꝰ ꝓferre vtm̃ caſũ q̃ nõ põt accidere niſi ſecũde ꝑſone: hoc eadẽ naturalis neceſſitas vetat. Jn cõmoditate võ vel in ꝯſonãtia deficiunt quedã: vt ſi velimꝰ ab eo qd̾ eſt curſoꝛ ⁊ riſoꝛ femĩna facere ſcḋm analogiã mutatiõe oꝛ in rix: abſonũ fit ⁊ incõgruũ nature lr̃arũ. vñ Cicero volẽs ab eo qd̾ eſt expulſoꝛ ꝓferre femininũ mutauit s in t: ⁊ expultrix dixit Tuſcularũ. v. O vita philoſophia dux: o virtutis indagatrix expultrixqꝫ vitioꝝ. Jdẽ in eodẽ: Regie v̾gines q̃ vt tonſtricule tondebãt barbã: ab eo qd̾ ẽ tonſoꝛ tonſtrix femininũ facit addita t: ⁊ ex eo diminutiuũ tõſtricula foꝛmauit: q̃uo a nutritoꝛ nutrix: etiam a nutrix nutricula dicit̃ per naturã. Per foꝛtunã quoqꝫ duobꝰ modis ꝓhibemur quedam ꝓferre: vel q̈ inuſitata ſũt: vel q̈ incõcinna ⁊ turpia vel aſpere ꝓlata vident̃ eſſe. Jnuſitata ſũt quibꝰ non inueniunt̃ vſi auctores: qꝫuis ꝓ poꝛtiõe poteſtatẽ faciẽte dicẽdi: vt prex: nex: foꝛ: doꝛ: paſſiuũ faris debet eſſe foꝛ paſſiuũ: do debet eſſe doꝛ. Ea enĩ qꝫuis rõe regule bñ dicant̃: tñ q̈ in vſu auctoꝝ nõ iueniũt̃: recuſamꝰ dicere. Jn cõcinna võ vel turpia